

UJVIDÉKI HÍRLAP

Az ujvidéki nemzeti munkapárt hivatalos közlönye.

Megjelenik minden csütörtökön vasárnap.

A cukor

aranszabadságának szerencsére vége van. A komor és rideg, hivatalos Budapesti Közlöny jelenti be, hogy a cukor legmagasabb ára ezennel hivatalosan állapították meg. Ideje volt és nem ártott volna már néhány héttel előbb jönni ezzel a rendszabállyal. A cukor versenyfutása az égi magasságok felé tehát meg lett állítva, stoppolva lett, ellenben a zsír vigan és szabadon halad előre, mint a gőzmozdony, amelynek elromott a fékrendszere. Senki sem tudja, hogy hoi fog megállani. Itt már igazán nagyon elkélne a hivatalos lapnak egy kemény „Allj” jelzése. Odaát, Ausztriában, az ottani hivatalos lap, a „Wiener Zeitung” közé teszi, hogy október elsejétől kezdődő hatályval a burgonya ára maximáltatik. A burgonyatudósok hamar ki is számították, hogy Budapesten éppen kétszerese a burgonyáért fizetett ár annak az árak, amelyet Bécsben, mint legmagasabbat állapítottak meg. És azt is kiszámították a burgonyaszakértők, hogy ez a feltűnő árkülömbőség nem csak éppen a burgonyánál állapítható meg, hanem igen sok más élelmicikknél is. Örök rejtély marad, hogy bevételre utalt országban olcsóbb legyen az élelmicikkek ára, mint termelő országban. Az államhatalomnak erőlyesen közbe kellene már lépni és elejét venni a mesterséges, a spekulatív árfelejtésnek.

Tojást például már alig lehet kapni, ellenben azt olvasuk, hogy ezrével szállítják el a tojást.

Se hus, se zsír, se tojás, se fűteni való. Már bocsnatot, de az atyai gondoskodással nem sokra haladunk, mert ez csak az éhenhalásra jó, a megélhetést nem teszi lehetővé.

Bármennyire rajongunk is például az export fejlesztéséért, a magunk megkoplaltatása árán ne fejlesszünk exportot. Első sorban biztosítsuk a magunk megélhetését. A biztos, nyugodt, aggodalom nélküli való élni tudást, amit az itthonmaradottak eddig kifejtettek.

A hadiadójavaslat első korrekturája.

A zombori pénzügyigazgatóság ama javaslata, a melylyel az ujvidéki hadiadózók összeállítását eszközölte, erős kritikát vont maga után. Igaz ugyan, hogy az emberek szubjektív érzésen felépült kritika igen sok esetben igazságtalan s helytelen volt, de a pénzügyigazgatóság belata maga is, hogy javaslata nem tökéletes. Főleg abban az irányban volt hiányos, hogy többeket kihagyott azok közül, a kiknek 1914. évi jövedelme a 20.000 koronát meghaladta.

A pénzügyigazgatóság nagy segítségére volt az a néhány felszólalás és észrevétel, a melyet az általunk a legszélesebb nyilvánosság elé vitt javaslatra több adózó polgár tett. A Pénzügyigazgatóság ennek alapján a következő 38 ujvidéki lakóshoz intézett felhívást 1914. évi jövedelmeik bevallására:

Balogh Dezső szabó, Böhm Árnin ügynök, Brittig Márton tenis, Brück Lázár magánzó, Brüll Ede bórkereskedő, Brüll Fülöp bórkereskedő, Csávits János kereskedő, Faith István magánzó, Findeisen Gusztáv kereskedő, Forgács Benő kereskedő, Freud Béla sörkereskedő, Goldberg Illés ékszerész, Grosz Viktor kereskedő, Handler Zsigmond gabonakereskedő, Helleisz Miklós tímár, özv. Hirsch Tivadarné magánzó, Klauber Sándor kereskedő, özv. Klein Gyuláné rőfőskereskedő, Klein Zsigmond kereskedő, dr. Kleiszner Gusztáv ügyvéd, Kovács Bálint gyümölcskereskedő, Lazics Sztánkó kereskedő, Ländler Lajos kereskedő, dr. Leitner Benő orvos, Löwy Mátyas kereskedő, Messer Salamon kereskedő, Molnár Hugó lelkész, Monasevics Sz. Dusan kereskedő, Müller Gyula vendéglős, Popper Lipót kereskedő, Stein Dávidné Löwy Netty vaskereskedő, Stolec Karoly vendéglős, dr. Szalay Lajos ügyvéd, Szremcesevics János vendéglős, Tóth K. Antal vaskereskedő, Varagyanin Arkadije nyug. igazgató, Wertheimer Henrik ügynök, Zdelár Antal magánzó.

E 38 ujvidéki polgárra vonatkozólag most készíti az igazgatóság a kivetési javaslatokat, melyek a jövő héten kerülnek közszemlére és október hó 21. napjától folytatólag a felszólamlási bizottság előtti tárgyalásra.

Vissza kell állítani a maximális árakat.

— az árdrágítókat le kell tartóztatni. —

Ujvidék részére a minisztertanács megengedte, hogy maximális árakat állapítson meg, amely jogával, — bár a tulságokba menő keztüis kézzel, — és a maximális árak néhány héttig, ugy ahogy, meg voltak. A termelők azonban nem elégedtek meg a maximális árak mellett is busás hasznnal, hanem különféle strájkjal iparkodtak a maximális árszabást megtörni.

Egyes élelmicikkeket nem hoztak be a városba. A termelők vissza tartották. Tojás, vaj, turó, szárnyas napokig nem volt látható. A közönség, amelynek bünyös indolenciája nemkevésbé hibás az állapotok elfajulásában, a hatóságoknak tett szemrehányást, hogy a piacra nem hoznak árut. A hatóságok, ahelyett, hogy rekvirálták volna az eldugott, visszatartott élelmicikkeket, megszüntették a maximális árszabást.

A mi azóta történt, az inkább a törvényszék rovatba való és

azok, akik a hatóságok felesleget előzékenységgel visszaélve az árakat néhány nap alatt 50—100%-al felszoktették, az ügyesség fogházába valók.

A mi piacunkon a legszemérmetlenebb árdrágítás folyik. Csak duszagdag emberek juthatnak élelmiszerhez.

Bécsben és Ausztriában napról-napra százával lesznek az árdrágítók megbüntetve, lecsukva. Bécsben tegnap egy társasceget, mert a zsírt drágábban adta el, mint ahogy polgári haszon mellett eladnia szabad lett volna, 84 ezer koronára bírságotk meg.

Másokat: becsuktak. És Ujvidéken ezek a haramiák még szabadlbon járnak: Mikor nyílik már meg az ügyesség fogházajtaja?

Vissza kell állítani a maximális árakat, ahogy Szegeden is megtették!

És erőlyes és előrelátó intézkedésekkel kell a város közéleti-mezési szükségleteiről gondoskodni.

Ujvidéki honvédek.

I.

Sajtóhadiszállás, szeptember 17.
(A sajtóhadiszállás engedélyével.)

Néztük a térképet, amelyen a volhyniai utviszonyok reménytelensége busult, azután az annyiszor szemünkre vetett felületességgel elindultunk. A parancsnokság hadiszállásán parasztszekerre raktak s lelkünkre kötötték, becsüljük meg jól ezt a primitív alkalmatlanságot, mert minden egyéb megreget a mély, nehéz homokban.

A gyalogos emberben a mellette elrobogó kocsai a röghözkötöttség türelmetlen érzését kelti. Mi éppen ellenkezően voltunk vele Vágyakozón néztünk a gyalogszerrel utazó orosz parasztlak után, akik rendre „elhuztak” küzködő szekerünk mellett. Összesen ötven kilométernyi ut volt előtünk. Ennyit vagy majdnem ennyit már jártunk annakidején.

Bogumilovicéltől a hires 419-es magaslatra és vissza Tarnowba reggeltől estig. Most féluton szakadt ránk a sötétség. Kissé erőltetett jövedvel példaközünk arról, aminek a lelkünkre nehezedő nagy, szomorú síkságon, elébe néztünk. Ejszaka a szabad ég alatt üres gyomorral! Hajnal óta nem ettünk. Igaz, előtünk volt a hadban álló milliók ragyogó példája, de az éhség még ennél is hatásosabb argumentumokkal operál s csak a nincs előtt hajol meg. Nagyobb fát kerestünk, hogy alája terelhesstük a szekeret. Egyszerre csak a látóhatár távolságában, ahol a fekete ég összeölelkezett a fekete földdel, kicsiny viláosság jelent meg. Mennyi mindent ígért ez a pontnyi reszkető fény!

Félórával utóbb már egy-egy tépelt hangfoszlányt sodort felénk a könnyű, hűvös szél. Közleled-

sünk megszaporította, egybefűzte a hangokat s végül is ujjongó örömmel ismertem rá, ami száz torokból egyszerre hangzott. Az egyik újabb magyar operettből való dal volt.

— Honvédek! — kiáltottam. — Bizonyosan honvédek.

— Miért? Attól, hogy magyarul énekelnek, bizvást lehetnek közösök is — vélte dán kollégám.

— Nem hiszem, hogy tévedjek. Régen a soproni honvédek gyakorlatról hazatérőben mindig valami elszánt kuplégyártó torz szerzeményét énekeltek bécsi hegyekről, amelyeknek fujnak a szelk s a babájukról, akinek „szép szerelmeket” írtak, de aki mégis várhat, elvárhat, míg csak bele nem fád. A honvédek tizennégy esztendő után is ugyanazok maradtak, csak éppen a bécsi hegyeket hagyták ott, hej, a Zsuzsikájuk kedvéért.

Nagy tanya szelso, utmenti házában pislákol a világosság. Három ingujjra vetkőzött, kötényes katona foglalatoskodott benn edények, evőeszközök tisztogatásával. Meg sem igen lepődtek, mikor magyarul szóltam hozzájuk:

- Ugy-e, honvédek?
- Igen.
- Honnan?
- Ujvidékről.

A dán kollega elismerően mosolygott.

- Mit csinálnak itt hárman?
- Itt a tiszt étköző konyhája.
- Nagyszerű, mondtam meglepetten, mintha már régesrégem meg nem éreztem volna a friss étel illatát, hiszen akkor itt vacsorát is kapunk.

A drága magyar fiu nyomban átalakult vendégszerető házigazdává:

— Hogyne, kérem. Van sertés-karajunk, új burgonyánk. Tessék csak megkeresni a gazdászat-kezelő tiszt urat. Főhadnagy. Itt van valahol a majorságban. Ha parancsot ad, azonnal hozzáfogunk a sütéshez.

Most már a svájci sajtó képviselőjéből tört ki az elragadtatás: — A honvéd legnagyobb katonája a világnak.

Neki indultak az óriási belső-ségnek abba az irányba, ahonnan az ének hangzott. A sötétségből hosszú, alacsony csűr körvonala váltak ki. Mögötte a nyüzsgő, éneklő tömeg. Gulába rakott fegyverek és hátibőröndök sorai között jutottunk el hozzá. A legelső honvédot megszólítottam:

— Hol a főhadnagy ur?

Kézen fogott, nehogy a vak sötétségben nekimenjek valaminek és közbe furakodott a tömegnek. A csűr falához támasztott széken

tiszt állt s szeretettel biztatta az embereit:

— Fujd, jó szívvel!

Ahogy fölállt, láttam rossz helyen tapogatózunk. Zubbonyának gallérján a géppuskások tüzhányó sárkánya ijesztegette. A vacsora reménye, amely az imént még olyan elérhetőnek látszott, hirtelen elszlott. Valamennyiünk védelmére meg kell azonban állapítanom, hogy erre akkor már nem gondoltunk.

— Elviszem az urakat a zászlóaljparancsnokunkhoz — mondta a hadnagy s kedves, finom gyerekarcán őszinte öröm látszott:

— Van nyolc hónapja, hogy nem láttam kaputos embert — mondta. Egy darab fájdalommal nélkülözött városi életet jelentenek az urak nekem. Bajtársaimnak is nagy lesz az örömtük.

Sötét, dohos ispanlakásba tuskolt bennünk. Két üres helyiségen mentünk keresztül. A harmadikban volt a tisztikar ebédlője, hálószobája. Felejthetetlen kép. Egyetlen pislogó petróleumlámpa küzködött a szobában a vastagon terjengő dohányfüsttel s a falak fekete színével. Eleinte azt hittem, kárpi takarja a falakat, később kitudt, hogy legyek millárdjai füstötték feketére. Az asztal mellett hárman ültek: egy mély, feketeszemű, merengőnéző-sü kapitány, akinek borotvált arcához inkább reverenda illent, mint uniformis, egy főhadnagy, a ki olyan elegáns volt, mintha az ujvidéki korszora készült volna és egy hadnagy, akinek a nagy vitézségi érem díszítette a mellét. A fal mentén a szoba egész szélességében szalma, amelyből egyszerre csak mély sóhajtás hangzott:

— Istenem, csak most ne volna semmi bajom!

— Maradj nyugodtan a helyeden — szól rá a százados — iszunk az egészségedre.

— Gyengélkedő vendégünk — magyarázta aztán nekünk — a harmadik zászlóalj gépfegyvertisztje. Muló rosszullét csak, reggelre semmi baja sem lesz.

Azon a címen, hogy legrégibb ismerősünk, a kis hadnagy vállalta a házi gazdai tisztet s elrikkantotta magát:

— Bort!

Öt mosolygó tisztiszolga ugrott be egyszerre a hívó szóra. A szinültig töltött poharakat pillanat alatt ellepték a legyek.

— Nem kényeskedhetünk — mondotta a százados és lekanelta a pohárról a legyeket. — Tessék a kanál, uraim.

A második poharat már letartuk a jegyzőkönyvünkkel.

Bethlen Pál

az Esti Újság haditudósítója.

A Nemzeti Áldozatkészség szobra.

Egy követendő szép gondolat.

Egy pánccelos lovasszobor áll két hét óta a budapesti Vilmos császár-ut és Deák Ferenc-tér kereszteződésén. A szobrot, öfelsége a király nevében, Károly István főherceg avatta föl tömör, szép magyar beszéddel és Csernoch herceprimás adta át, szintén remek ünnepi beszéd kíséretében a főváros gondozásába.

A régi magyaros fegyverzetű bajvivő vitéz a Nemzeti Áldozatkészség szobrát jelenti. Esztétikailag mindenképp művészi dísz egy nagy városnak, történelmileg pedig késő időkre szóló emléke a mai nagy időknek s egyben mindazok nevének megörökítője, akik — ahogyan Csernoch herceprimás kifejezte — hozzájárulnak ahhoz, hogy „a szobrot felöltöztessék, életet leheljenek bele és nevet adjanak neki” s ezzel természetesen jótékonytágot gyakoroljanak ama hőseink családjainak és hozzátartozóinak fölségítésére, akik az ilyen segítségre egyben vagy másban ráutalva vannak.

Ebben a szép, nemes, hazafias, művészi s emellett a közönségre sem terhes, könnyen teljesíthető formában áldozatkészségre hívni az itthonmaradtakat: olyan tetszetős és hamar szárnyat ölthető eszme, mely nincsen kizárólag az ország fővárosához kötve, hanem kell, hogy rövidesen vándoruttra kelve, eljusson a legkisebb mezővároskának is főtérére.

De már a nagyobb vidéki városok, megyék, központok csakugyan kell, hogy mulhatatlanul egynek érezzék magukat a székesfőváros közönségével e szép gondolat életrekelésben is, éppen úgy, ahogy egyik voltak: sok más hazafiúi cselekedet mellett, például, hogy többet ne mondjunk, a szeptember 2-iki hódoló küldöttségben való részvételében is.

Az eszme szép, megkapó és termékeny is. Mert hiszen voltaképpen már nemcsak Budapesten, hanem vidéken is van ilyen bezedes szobor. Kolozsvártott ott áll a „Kárpátok öre”, Pozsonyban pedig a „Vashonvéd”.

Méltó, hogy hasonló emléke díszítse más vidéki városok fötereit is, örök emlékü szimbolumául az újra föltámadt ősi magyar hősiességnek, vitézeink iránt való hálnaknak és a társadalom áldozatkészségének.

Indítsunk mozgalmat, hogy ennek a szent szimbolumnak szobra nálunk is mielőbb ünnepiesen fölavatható legyen!

Az ujvidéki honvédek kitüntetése.

Csak minap adtunk hirt több ujvidéki 6. honv. gyalogezredbeli tartalékos zászlós és hadapród kitüntetéséről.

A hivatalos lap most a következő újabb nagyszámú kitüntetést hőseinkről emlékezik meg.

I-ső osztályu vitézségi érmet kaptak:

Bertók Róbert hadapródjelölt, beosztva a 79. honvédegységkandár aknavető osztagánál, Rác Rudolf őrmester, Mezerich Ferenc tart. őrmester, Faragó Pál és Megyeri Ferenc szakaszvezetők, Lehoczki János, Grátz Jakab, Szabó Pál és Ökrész József őrzetőknek, Bagó István, Fekete János, Halasi János, Pál Jakab, Elek Lukács, Lacsak György, Viktor György, Csupkó József, Hegedűs József honvédek, Filiszter György őrmester, Sidlofi Lajos szakaszvezető, Trombitás Sándor és Fabián Péter tizedesek.

A 2-od osztályu ezüst vitézségi érmet kaptak vitézségükért a 6-os honvédeknek:

Morvay Imre és Szadjakov János őrmesterek, Megyeri Péter, Walter Miklós, Erlemann János, Kiss Béla, Apró János, Jenei András és Borbás István tizedesek, Biczó Sándor, Klein Péter, Brankov György, Szecsei Lukács, Schuh Simon, Töröcsik Mihály és Venur Alibán őrzetők, Budincevics Alajos, Pofás Tóth József, Halász Béla, Nagy Mihály, Kovács Jakab, Fejős József, Klehó Vince, Franciskovics György, Turuc Péter, Rózsá Ferenc, Renkó János, Zabos Mihály, Berger Pál, Szipinkics Lázár, Bebies Mihály és Péter Mihály honvédek, Szőke József és Varga János szakaszvezetők, Schulmann Ernő és Vujkovic Desző hadaprópok, Dudás Lajos, Szabados József és Csabay Lajos szakaszvezetők, Burger Keresztély egyéves önkéntes tizedes, Kmetty László, Györe Ferenc és Miklós Bálint tizedesek. Hinderlang András, Schetzer Simon, Horváth István és Bransvaesky Milán őrzetők, Turner Péter, Turányi Vince, Kopolovics Antal és Takács András honvédek.

A bronz vitézségi érem jutott:

Hanak Pál és Diczkov Zarkó őrzetők, Varga János, Bodor István, Kiss Antal, Szegi Alajos, Kolár Antal, Tratscher Márton, Jónás András, Kaelvány Menyhért, Paricsi József, Faragó Róbert, Rác Alajos, Bors József, Veéh Mihály, Mózes Péter, Kondrád Ferenc, Wilburg Miklós, Belloity Nikifor, Hab Ferenc, Ujheily Jenő, Lendvay Antal, Beszedes István, Kiss Péter, Hernyal Sándor, Hajós Béla, Serfőző István, Sztipics Gergely, Budai József, Ivanics József, Kántor János, Bagó Fabián, Tóth Wölfgang, Jakus Mátyás, Nacsá Menyhért és Vajda László honvédek, Tóth Antal szakaszvezető, Vil Adám tizedes, Beszits Károly, Rác Lajos, Karli György, Zoll József, Becsky Antal, Mihály János és Petrik György Dénes honvédek, Ott József őrmester, Csereklyei

László hadapródjelölt, Debő Pál, Szélig József, Holló Sándor, Huber Károly, Söti Orbán, Juhász Pál, Németh György, Kvasz, Jakab, Gertner Ferenc és Kókay Ferenc szakaszvezető, Horváth Mihály, Márton Kálmán, Borbély Antal, Szabó Benke József, Sarnyai Sándor, Koleszár Dénes, Brankováci Demeter, Baranyi Mihály, Taussig Imre, Rozsa Jenő, Back János, Faragó József, Márkus Lazaresov, Vasin Timens, Hegedüs Antal és Márton István tizedesek, valamint Szabó Kálmán közhonvéd.

Öreg népfölkelők felmentése.

Kik számíthatnak fölmentésre?

Sándor János belügyminiszter nagyfontosságú rendeletint intézett a törvényhatóságokhoz a 43-50 éves népfölkelők fölmentési rendszeréről. Ujvidék városához ma érkezett meg a rendelet.

A kormány kimondja eszerint, hogy az 1872—1865. évben született népfölkelésre kötelezettek fölmentésén ugyanazok az elvek irányadók, mint az eddigiekénél. (Közcélú üzemeknél, intézményeknél a nélkülözhetlenség). E korosztály népfölkelésre kötelezettei csak akkor menthetőek föl, ha a fölmentésnél tekintetbe vehető alkalmaztatásukban legalább 1915. július 1 óta vannak.

A közhivatali alkalmazottaknál a fölmentési kérvényeket a lehetőséghez képest együtt kell beadni, a belügyi igazgatás ügykörébe tartozó városi és községi közüzemeknél, közérdeklő intézményeknél, vállalatoknál, üzemeknél stb. alkalmazottak fölmentési javaslatai pedig mindenkor egy megindokolt jelentésben egyszerre terjesztendőek föl a főispán által. Erre az időpontot úgy kell megválasztani, hogy a fölmentések elintézhetőek legyenek, mielőtt a bevonulásokra a sor kerülne.

Felhívja a kormány itt a polgármester figyelmét arra a viszázsra, amely bekövetkezne, ha egy ugyanazon hatóság alatt idősebb korosztályú alkalmazottaknak a felmentésből való kizárásával fiatalabbkorú alkalmazottak kapnának felmentésre javaslatot, illetőleg ha a fiatalabb korosztályhoz tartozók — régebbi intézkedés alapján — ezen öregebbekkel szemben mint felmentettek szereplnének.

A hadműveltek terjedése a hadsereg érdekeinek kielégítését ma fokoztatban állítja ugyan előtérbe, mindazonáltal elvárom — mondja a miniszter — hogy a polgármester ur a hadsereg fegyveres erejének megfelelő kiegészíthetése mellett a felmentett tárgylagos bírálata alkalmá-

val a közigazgatás zavartalan meinelének biztosítását is szem előtt tartja és a kielégítendő érdekek kellő összhangba hozásával azt is tekintetbe veszi, hogy jóformán ehhez a most szóba jövő korosztályhoz tartoznak a közigazgatásnak kipróbált nagyobb részben vezető tisztviselői is.

Tisztekről fölvilágosítást adni illos!

Nagyon érdekes és jellemző figyelmeltetés érkezett most a törvényhatóságokhoz. Ezt a figyelmeltetés minél szélesebb körökben való terjesztés céljából küldték illetékes helyről, hogy a közönség is szolgálhassa viselkedésével és óvatosságával a végleges győzelem nagy célját.

Bár a hadbavonultak csak tábori postaszámok közvetítésével érintkezhetnek az itthoniakkal, mégis azok nagyobb helyeken való átvonulásaik alkalmával a földolott képeslapok által elerüljék közeli tartózkodási helyeiket. Így ez tudomására jut otthonmaradottainknak. Megtörténik, hogy például egy galíciai harctéren küzdő tiszt — Bécsből írt haza levelet, majd Salzburgból képeslapot s ez által az itthoniak tudták nemcsak az ő, hanem ezrede levonulását is.

A hadi helyzet képe kialakulhat esetleg több ezer ilyen apró dologból, ha a hozzátartozók nem elég gondosak. Először az érkező tábori levelezőlapokra való fokozott figyelmet ajánlotta a hadvezetőség a lakosság figyelmébe, most azonban másra is figyelmeztet. A közöttünk élő kémekek a saját veszélyük nélkül megszerzhetik az ilyen értékes adatokat a tisztek hozzátartozóitól telefon után.

Nagyon gyakran megtörténik, hogy különösen magasabb rangú tisztek családtagjaitól telefonon kérdezősködnek idegenek, hol tartózkodik jelenleg, miképpen érzi magát és egyéb ilyen közömbösnek látszó dolgokról. Fontos hadiérdek, hogy ilyen telefonkérdésekre egyáltalán fölvilágosítást ne adjanak a hozzátartozók, sőt, ha különösen gyanús a dolog, a telefonközpont azonnali figyelmeltetésével állapítsák meg, honnan, milyen telefonszámról beszélt a kérdezősködő, hogy így nyomot kapjanak utána.

Ma már nagyon jól tudja a közönség, mi függ az ügyes és titokban tartott csapateltolásoktól. A hazafisság, állami és közvetlen hadi érdekek parancsolják minden ilyen dolgan a fokozott óvatosságot.

HIREK

Ujvidékfalva

egyik utcájának költségei már együtt vannak. Az élelmes agilis fáradhatlan U. T. K. derekasan megálta itt is a helyét. Megerősített bennünket abban a tudatban, hogy nemcsak a zöld pázison, de a társadalmi életünk bármely terén az U. T. K. a legelső közt van.

Ujvidékfalvára megindult lelkes mozgalma, amint már jeleztük és részletesen kimutattuk, eddig 8000 koronát juttatott a nemes és hazafias célra.

Egy egész utcat gyűjtött össze az U. T. K. Legnagyobb brészt névtelen adakozókból, sok 20 filléres adományokból. De azért nagyobb adakozások is segítettek az összeget ilyen nagyra nőni.

Legutóbb Blahm Arthur joghallgató földink 800 koronát juttatott az U. T. K. pénztára utján Ujvidékfalva céljára. 600 koronából ház építtessék, 200 koronából rendeztessék az be.

Blahm Arthur nemes adománya minden dicséretet annál is inkább megérdemel, mert a háboru alatt saját erejéből, élelmes-ségéből és életrevalóságából igen jó anyagi helyzetbe jutott fiatal polgártársunk nem feledkezett meg a háboru által sújtottakról és adományával siet a háboru sebeit gyógyítani.

Blahm Arthur édes anyja halála alkalmából, annak emlékére megörökítendő teljesítette ezt a szép összegű adakozást.

Az U. T. K. gyűjtése tovább folyik.

A Matkovits Béla főispán által megindított és eleve is teljes sikerrel kecsegtető nagyszabású mozgalom szünetlenül végzi azokat az előkészületeket, amelyek ilyen nagy apparatushoz elmaradhatlanul szükségesek. A siker bizonyosan arányban is lesz ezzel és Ujvidékfalva az első felépített kárpáti falvak közt lesz.

Matkovits Béla főispán egyénisége elég biztosíték a teljes és gyors sikerre.

Az uttiigazolványok új rendje. A közönség nagy része még ma sem tud eligazodni az uttiigazolványok új rendjében, s főleg avval nincs tisztában, hogy mely hatósághoz kell fordulnia az uttiigazolvány elnyerése céljából. A ki a várkörzetbe vont Pétervárad, Kamencia, Rakovac s Karlóca községekbe

vagy a szomszédos forgalom helységeibe: Futak, Begecs, Piros, Dunagálos, Petróc, Kiszács, Tiszaistvánfalva, Temerin, Boldogasszonyfalva, Zsablya, Káty, Tiszakálmánfalva s Kabol községekbe kíván utazni, a város bejelentőhivatalában köteles jelentkezni. Minden más irányba szóló uttiigazolványért Payerle Nándor főkapitányhoz kell fordulni.

A 18 évesek bevonulása. Az 1897-ben született népfelkelők bevonulási határnapját a honvédelmi miniszter október 15-ére állapította meg. Az ujvidéki hadkiegészítőparancsnoksághoz behívtak, ha a közös hadsereghez vannak beosztva, Pécsre, a honvédséghez beosztottak Szabadkára tartoznak bevonulni.

Az ujvidék—pétervárad-i villamos. A kereskedelmi miniszter előmunkálatai engedélyt adott az Ujvidéki villamosági részvénytársaságnak az Ujvidék és Petrovaradin között tervezett állandó Dunahid ujvidéki hidfőjének az ujvidéki közúti villamos vasúthoz csatlakozó és Petrovaradin városnak egy alkalmas pontjág vezetendő szabványos nyomtávu villamos üzemű helyi érdekű vasut vonalra.

Hadifogságba esett ujvidéki ügyvéd. Dr. Goldstein Manó, ujvidéki ügyv. a keletgalíciai harcok egyikében orosz fogságba esett.

Sorozzák a harangokat. A harangokat is megvizsgálják, megméri: nélkülözhetők-e Isten szolgálatában, vagy sem. Amelyik nem kapja meg a felmentvényt az elhagyja a tornyot, a felhők és villámok szomszédságát és elvándorol, de egész másképpen — mint Goethe vándorló harangja — ágyunak, ellenséget üldözni, halált röpiteni ellenségeinkre. A kulturminiszter megkeresésére a püspöki kar szeptember 15-éig pontos kimutatást kér a nélkülözhető harangokról. Ebben a kimutatásban meg kell jelölniök, hány harangjuk van, mindegyiknek mennyi a hozzátételek sulya és milyen a fémkeveréke. — Ha egy templomban több harang van, megjelölendő, hogy melyiknek a megtartása fontos, esetleg melyiknek van műértéke. Mert a művészetet is kimélni akarja a hadvezetőség. Az átengedett harangokért — sulyegységük alapján — kártérítést fognak megállapítani, amelyek a háboru utánra új harangok beszerzéséhez felhasználhatnának.

A színházi szezon. Megirtuk, hogy a városi tanács átiratban fordult Pécs városához, a melyben annak a megengedését kéri,

hogy *Füredy* Béla szintársulata október 15-éig tarthasson Ujvidéken előadásokat. Pécs városának tanácsa kollegiális előzékenységgel teljesítette Ujvidék kérését s e határozatáról vasárnap sürgőnyileg értesítette a városi tanácsot.

Kolera Ujvidéken. Az ázsiai kolera, a mely hónapok óta megkímélte városunkat, e hó 25-én két esetben jelentkezett Ujvidéken: a Kiszácsi-utca egy házában két iskolás-gyermek gyanus tünetek között megbetegedett s az egyik gyermek meg is halt. Miután a gyermekek a Trandafil-árvaházban elhelyezett gör. kel. szerb népiskolába jártak, dr. *Wagner* Károly t. főorvos jelentése alapján *Payerle* Nándor főkapitány az iskolát lezáratta. A hatóság a járvány megállítására az összes óvóintézkedéseket megtette.

Egészségügyi jelentés a szept. 19.—26-ig terjedő hétről. Bejelentettek e héten 1 vörhényt, 2 diphtériát, 12 kanyarót és 12 typhust. A kanyaró az iskolák megnyitásával új tápot nyert, a különben könnyű esetek azóta szaporodnak. A typhus egész szeptemberben folyton jelentkezik, szétszórta, de szerencsére könnyű lefolyású betegedések formájában. Szept. 25-én a Kiszácsi-utca egyik házában egy családbeli 2 gyermeknél ázsiai kolera lépett fel; a család kórházba vitették, a ház zár alatt áll. Ujból figyelmeztetjük a közönséget a nyers ételek veszélyeire és az evés előtti kézmosás szükségeségére.

Szeptember vége. Párja nincs a mosolygó, szelíd bánattal teljes magyar ősznek. Hideg szél borzongatja a lombjukat hullató fákat s most sokkal jobban érdekel bennünket mint máskor, milyen időt jósol a híres *Meteor.* A magyar időpróféta szerint októbernek változói napjai: 1. hűvös; 2. szeles, esetleg viharos, vagy csapadékos, hűvös jelleggel; 3. igen változó, de még mindig szeles; 8. csapadékos; 9—10. enyhe, derült; 11. csapadékos; 15. állandóbb száraz; 20. szeles, esetleg viharos; 22. enyhe; 23. száraz; 27. hűvös, száraz; 29. viharos, hideg, részben csapadékos; 31. szeles, hűvös jelleggel.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Buza-tér 5. szám.

Felelős szerkesztő és kiadó:
dr. Königstädtler Ottó.

Színház.

— Impresziók. —

A *Lyon Lea* alig jelent meg a fővárosi színpadon, már nálunk is színre került és mindkétszer zsufozt ház nézte végig.

Csige Böske a címszerepben elsőrangú művészetet produkált. Nehéz szerepét tökéletesen átértette és ezt a legnagyobb művészettel adta elő. Alakítása kiváló, játéka kifogástalan volt.

Kovács Imre mint *Lyon* rabbi és mint *Lebourg* gróf a *Baccarat*-ban nagy sikereket aratott. Felépése elegáns, játékmódora határozott és megnyerő.

Gózon Béla rég ismert művészetével méltán érdemelte ki a közönség elismerését és tapsát. Kiváló művész, aki szerepeit a legnagyobb tökéletességgel játssza.

Réthy Margit, akit eddig csak a *Cigány*-szerelemben láttunk, a *Böregér-nek* *Rosálinda* szerepében igazi művészettel kötötte le a telt ház néző közönségének figyelmét. Behizelgő, kedves hangjával, művészi énektudásával a közönség nagy tetszését váltotta ki, sok tapsot kapott és énekeit megismételték. Perfekt művész, elégáns a modorában, fellépésében, izlésében. Igen értelmes, intelligens színésznő, akit gyakrabban szeretnénk a színpadon látni.

Izsó Miklós és *Latabár Rezső* már megszokott művészetét régóta ismerjük. Előadásuk, megjelenésük, alakításaik a közönség állandó érdeklődését és tetszését vívják ki.

12900.

H. M. eln. 18.—1915. szám.

Bevonulási hirdetés.

A népfőfelkérésre kötelezetteknek az 1915. évi II. t.-c. alapján történt behívása folytán az 1897. évben született, továbbá a népfőfelkérésről vagy a hadiszolgáltatásokról szóló törvény alapján ki-rendelt (igénybevett), de ezen szolgálatból időközben elbocsátott egyének (munkások, kocsisok, hajcsárok, stb.), ha a megtartott népfőfelkésési bemutató szemlén, vagy utóbemutató szemlén népfőfelkésési fegyveres szolgálatra alkalmasnak találtak

1915. évi október hó 15-én

— amennyiben névszerint felmentve nincsenek — a népfőfelkésési igazolványi lapon feltüntetett kir. honvéd kiegészítő, illetőleg cs. és kir. kiegészítési kerületi parancsnokság székhelyére nép-

főfelkésési tényleges szolgálatra bevonulni tartoznak.

Ezen rendelkezés a cs. kir. osztrák népfőfelkésési behívása folytán kiterjed mindazon 1897. évben született osztrák állampolgárokra, valamint bosznia-hercegovinai tartományi illetőségű egyénekre is, kik a magyar szent korona országai területén a folyó évben megtartott népfőfelkésési bemutató szemlén a népfőfelkésési fegyveres szolgálatra alkalmasnak találtak.

Mindazok az egyének, kik önkéntes belépés folytán a honvédségbe vagy a cs. és kir. közös hadseregbe (akár mint egyévi önkéntesek is) már besoroztattak, tekintet nélkül arra, hogy mely születési évfolyamba tartoznak, tényleges szolgálatra 1915. évi október hó 15-én bevonulni kötelesek.

Az 1897. évi születésű azon hivatalos gőz- vagy motoreke gépészeknek és fűtőknek tényleges szolgálatra való bevonulása, kik ily gépeknél tényleg alkalmazva vannak, beigazolt alkalmaztatásuk esetében a községi előjárásnál (városi hatóságnál) személyesen előterjesztendő kérelmükre az illetékes kiegészítő parancsnokság által 1915. évi november 30-ig elhalasztatik.

A bevonulások alkalmával a katonai lehetőleg erős lábbelit, evőeszközt, tisztító eszközt, gyapjuból készült alsóruhát és lehetőleg gyapjuból készült harisnyát (kapcát) hozzon magukkal. A bevonulás napján elfogyasztott ételért 1 korona térítési összeg jár.

A lábbeli és gyapjuból készült alsóruhák, amennyiben a katonai szolgálatban használhatónak minősítettnek, értékük szerint meg fognak térítettni.

A bevonulás alkalmával a népfőfelkésési igazolványi lap birtokosa a vasutakon harmadik (gőzhajón második) osztályon ingyen utazik; ez a népfőfelkésési igazolványi lap azonban a vasuti-, gőzhajó-állomáson jóval a vonat vagy hajó elindulása előtt az állomás jegypénztáránál lebélyegzendő.

Azon behívott népfőfelkésésre kötelezett, aki a kitűzött határidőre és helyre be nem vonul, karhatalommal vezettetik elő s a katonai behívás iránt tanusított engedetlenség megbüntetéséről szóló 1890. évi XXI. t.-c. 4 §-a értelmében két évig terjedhető börtönnel büntetettik.

A magyar királyi honvédségbe vagy a cs. és kir. közös hadseregbe önként belépni óhajtó népfőfelkésésre kötelezett a törvényes korlátok között a csapattest maga választhatja, a tényleges szolgálatra történt bevonulása után azonban csak azon csapat-testhez kérheti felvételét, a hóvá mint népfőfelkésésre kötelezett beosztását nyerte.

Azon népfőfelkésésre kötelezettek, kiknek a népfőfelkésési igazolványi lapok szerint Ujvidékre kellene bevonulniuk, figyelmeztetnek, hogy a közös hadsereghez beosztottak ne Ujvidékre, hanem Pécsre az oda áthelyezett cs. és kir. kiegészítési kerületi parancsnoksághoz, a honvédséghez beosztottak pedig Ujvidék

helyet a 6. honvéd gyalogezred pótzászlóaljához Szabadkára vonuljanak be.

A gőz- vagy motoreke gépeszek és fűtők személyesen jelentkezzenek népfőfelkésési igazolványi lapjukkal a városi tanács katonai ügyi osztályánál (régii gimnázium), mely bevonulásuk elhalasztása iránt a szükséges lépéseket hivatalból fogja beindítani.

Kelt 1915. évi szept. havában.

Fürst Rózsika a saját mint öreg szülei, testvérei és rokonsága nevében fájdalomtól megtört szívvel jelenti, hogy szeretett anyuskája özv. *Fürst* Miksán f. hó 27-én rövid, de súlyos szenvedés után elhunyt f. hó 29-én d. e. 10 órakor.

Minden külön értesítés nélkül.

Ügyes hivatalnoknő
a villamos telep üzletvezetőségénél állandó alkalmazást nyerhet.

Szivtelen
az, ki harctéren küzdő hozzátartozójának nem küld azonnal

„Spiritol”-t
„Spiritol” a katona kályhájá
„Spiritol” a harctéren nélkülözhetetlen.

Darabonként és táborig csomagolásban kapható gyógyszerárakban, drogeriában, áruházakban, sport-, katonai- és egyenruházati üzletekben és minden jobb szakkavágó üzletben.

Hamisítványoktól őrizkedjen!
Ügyeljen a „Spiritol” szóra!

Spiritolfabrik, Wien,
I., Gluckgasse № 2.

Ki mit lát,
Ki mit tud,
Ki mit hall
közölje az
Ujvidéki Hirlappal.